

EL PATRIOTA

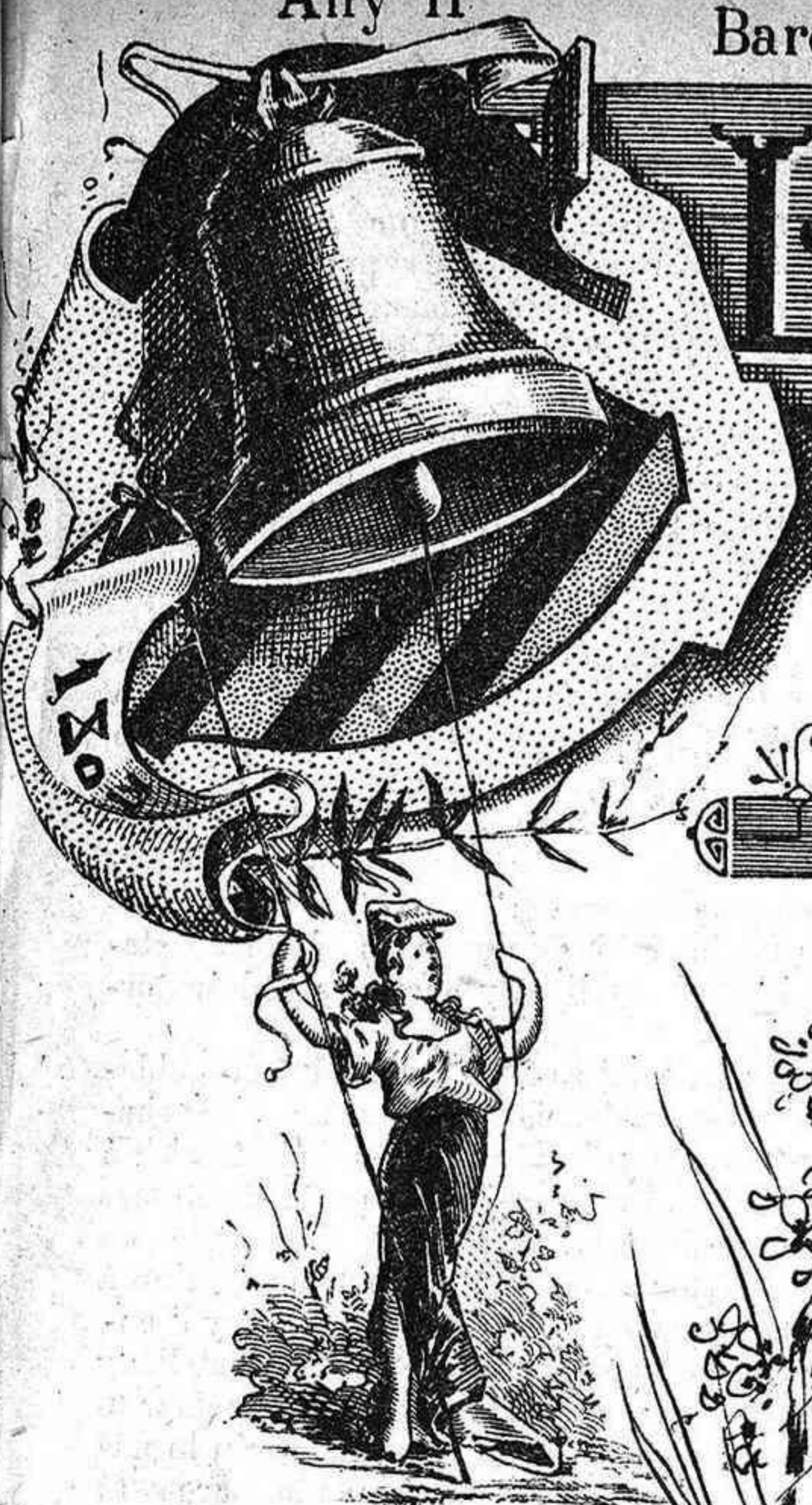
SETMANARI CATALÀ

FESTIU IL·LUSTRAT Y LITERARI

10 CENTIMS lo número per tot arreu

Preu de subscripció 2 R\$ al mes.

REDACCIÓ: San Pau 36 - L.H.

Diumenje de rams

*Aprended, flores de mi
lo que vá de ayer á hoy...*
Ahir ⁽¹⁾ vaig entrar triufant.
Avuy duch la créu al coll.

(1) Dos anys atras.

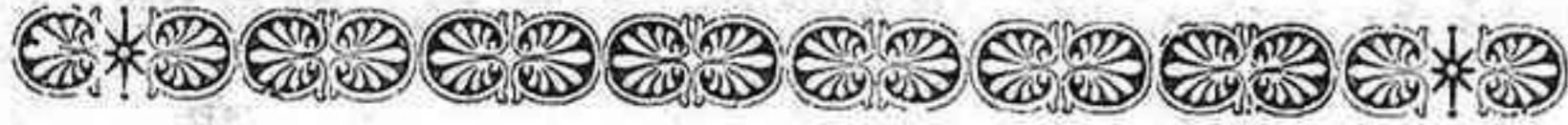
EFEGS

SUMARI

TEXT.—La Reforma del Códich III, per A. O.—Las Orellas, poesia festiva, per Joseph M.ª Codolosa.—Las Fregas de Sant Joan, per Gasquet.—Fabuletas, en vers, per B. Torrens y Bolart y Baldiri Candelas.—Espigoleig epigramàtic, per J. Abril Virgli.—Llissó de física, versificada per Baldiri Candelas.—Cuentos.—Serenata, per J. Casanova y V.—Cansons, per M. Riusec.—Rafel Bolumar, (Biografia).—Teatros, per Un comich retirat.—Campanadas.—Cuentos que no son cuentos.—Secció de Trenca-Closcas.

GRABATS.—Diumenje de rams, per Efegs.—Rafel Bolumar (retrato) per A. F.—Cuaresma, per F. Gomez Soler.—Variacions, per Vazquez.—Costums, per Cilla.—Cassos Cómichs, per Vazquez.

FOLLETÍ.—Lo Bon camí, per E. Guanyabens, ilustrat per A. Cardunets.

LA REFORMA DEL CÓDICH

III

ALTRE de las consecuencias que 's desprenen del famós article 15 del Nou Códich Civil es que "ls fills de pare castellá encare que aquest visqui domiciliat á Catalunya y en ella neixin sos fills, son també per forsa castellans."

Y ¿vostés se crehuen que se té igual consideració ab los fills de pare catalá que visquin á Castella y en ella neixin sos fills? No senyor: lo fill de pare catalá no té may cap dret á ser catalá en lo cas expressat; no té mes remey que subjectarse á la Lley castellana y 's tindrà de mossegar los llavis quant veji que un fill de pare castellá, encare que neixi á Catalunya, no deixa de ser castellá.

¿Ahont han après aquets bon senyors los principis d' equitat y de justicia? Aixó es ni mes ni menos que una segona edició de la célebre *Lley del Embut*, correctjida y aumentada.

Y per si ho duptan, fíxinse en l' altre consecuencia: "Los fills de pare catalá y de mare castellana encare que neixin á Catalunya son castellans."

¿En qué quedém? ¿No habém vist en la consecuencia anterior que 'ls fills seguirían la condició del pare? ¿No hem quedat que las mares no influirían en la condició legal de 'ls fills? Es que aixó 'l legislador ho admet tractantse de pares castellans y mares catalanas. Are si 's tracta de mares castellanas y pares catalans ja es un altre cosa: la mare allavoras es lo tot; lo pare, un zero á la esquerra. Encare vull véurer que 's posará un article que diga: *Todo catalán renunciará á ser padre siempre que su mujer sea castellana.*

Y si no surt aquest article será com si surtís.

Perque cap catalá que no estiga alló que 's diu boig per una castellana no s' hi casará pás. Me sembla que las castellanas ja han plegat de casarse á Catalunya.

Ploréu, ploréu, fillas de militars residens en territori catalá; si habéu tirat l' ull á algun *Benaijes* ó á algun *Pagés* ó á algun *Sampere*, deixéuho correr: derraméu llágrimas de fel, oh vosaltres fillas d' empleats qu' heu vingut aquí en alas de las credenciales de 'ls vostres pares: no esperen res de casori per part de 'ls *Juvers*, de 'ls *Camps*, de 'ls *Antichs* ni de 'ls *Batlloris*: no tindréu mes remey que dirigirvos á 'ls *Gutierrez*, á 'ls *San-*

chez, á 'ls *Perez* ó á 'ls *Gimenez*, perque ¿quí será que casantse s' avinga á renunciar á la possessió de la verdadera paternitat? Cap catalá: menos que, com he dit antes, alguna castellana l' hi haji trastornat lo cervell.

Per ahont las noyas catalanas sortirán beneficiadas si s' aproba 'l nou Códich. Se casarán mes fácilment: son las únicas que 'n poden reportar algun benefici.

* *

¿Benefici he dit? Segons y com. Fins casantse una catalana ab un catalá tindria d' anar molt ab cuidado per no perdre los drets; y no sols los seus drets sino los de 'ls fills y de tota sa descendencia.

Fíxinse sino, en la última consecuencia qu' hem apuntat en lo primer de 'ls tres articles que sobre la *Reforma del Códich* habém escrit:

"Los que 's fassin vehins de un lloch de fora Catalunya passarán á ser castellans y may mes podrán tornar á ser catalans."

Tots sabém lo fácil qu' es ferse vehí d' una població. Ab dos anys de residencia ja s' es vehí; ab la simple obtenció de cualsevol càrrech públich, també; á instancia de part, cualsevol se fá vehí probant no mes que mitj any de residencia. Se casan, per exemple, un catalá y una catalana: al marit l' hi surt un destino á Madrid; se n' hi ván marit y muller: neix un fill y l' endemá de l' arribada, ja está subjecte al dret castellá: y la *broma* pot ser molt pesada: l' endemá de neixer lo fill, es dir, l' endemá passat de l' arribada, cáu lo ministeri; desempleyan al pare, y aixís que la mare está restablerta, (posemhi vuyt dias) lo matrimoni torna á Catalunya. Aquell fill ni 'ls seus pares poden regirse may mes per lo *Dret Catalá*. Ab vuit dias no més ho han perdut tot.

* *

Mil exemples podría citarte, estimat lector, pera probarte las anomalías á que daria lloch la promulgació del Nou Códich; com per exemple, que de resultas d' haber portat la dona á pendrer uns banys fora de Catalunya, te surt un fill que de cap manera tindrà uns drets iguals á 'ls téus: cassos te podría contar que 't probarían que lo Nou Códich será un cau de confusions y está destinat á trencar la unitat familiar en los territoris de *Dret Foral*; á fer desconixer lo poder del marit, á quebrantar l' autoritat paterna; pero tot aixó ja ho coneixes, ja ho véus, ja ho tocas sense necessitat de més exemples.

Un, sí que te 'l vull presentar pera que vejis fins á quin punt es absurdo lo Nou Códich.

Suposém un matrimoni resident en Catalunya; marit y muller son catalans; neix un fill.—Per rahó de 'ls seus negocis aquest matrimoni se 'n té d' anar á Castella, ahont neix un segon fill, morint los pares sense haber passat prou temps pera adquirir lo dret de vehins en dit lloch de Castella. Orfes las dos criaturas, los seus tutors ó parents que resideixen en Catalunya, cumplint lo seu deber, se emportan las criaturas á casa seva: passa 'l temps: lo fill segon se regeix pel Dret Castellá, y segons las lleys de Castella, la major edat s' adquireix á 'ls 23 anys: lo fill gran se regeix pel Dret Catalá, y segons nostre Dret, la major edat es á 'ls 25 anys: lo fill petit arriba, donchs, á la major edat primer que 'l gran... ¿Quina será la situació legal d' aquets dos fills? Lo mes petit podrá disposar lliu-

rement de 'ls seus bens y no estarà subjecte á *curatela* de cap classe, mentres que 'l gran, l' hereu, estarà subjecte á dita *curatela*, y no podrà disposar lliurement de 'ls seus bens. No 's pot donar mes gran absurdo.

* *

En resúmen: lo Dret Catalá está condemnat á una segura y próxima mort. La sentencia podém dir qu' está dada. L' indult es lo qu' esperém, y l' indult te de venir de la desaprobació del Congrés.

* *

Me descuydaba de dirho. Si prospera l' article 15 del Nou Códich, será un cáu de plets.

Los plets enriqueixen á 'ls advocats.

Los advocats de Catalunya en sa majoría condempnan dit article 15 y cada dia s' elevan novas protestas al Govern, inspiradas ó fetas mes que per ningú, per los mateixos advocats.

Luego los advocats catalans fán, combatent lo Nou Códich, un verdader rasgo d' abnegació.

* *

Y desitjante, lector molta salut, forsa pessetas, y que lo Nou Códich no s' aprobi, se despedeix ton afectísim

A. O.

LAS ORELLAS

Et exaudivit preces meas
David «Salmo» XXXIV.

En l' olla del cap tením
dugas nansas, dos cargols
ó dos embuts si així ho vols,
y per ells tot ho sentim:
lo bó y dolent definím
per la seva pecussió,
y segons definició
dels fisichs que ho saben bè,
es cert que cada home tè
en cada orella, un *tambó*.

Si aqueixa vritat consents
compendrás que boy parlant,
lo *tambó* estás repicant
de 'ls que tingas per oyents;
per manetas la véu tens;
y picant á dret y á tort,
picas y repicas fort
com mes paraulas abocas,
y ré 'n treus, per més que 'l tocas,
del *timbal* del pobre sort.

Pero ja que 'l sort no hi sent
escluintlo de la llista
me n' entro á pasar revista
d' eix *cartilago* excelent
que orelles ne diu la gent,
y sols termómetros son,
senyals de goig ó de afront
que exhibim tots los mortals,
com banderas senyoriales,
per los àmbits de aquet mon.

Diu un autor anticuat
que de tot n' ha tret molt such,
que vol ploure quant un ruch
vá d' orelles estirat;
que si las sevas lo gat
arronsa, es senyal de vent,
y que alguna cosa sent
quant las obra molt un gós,
y asegura qu' es rabiós,
si las móu continuament.

Lo qui te orelles de pam
sol tindre lo cap moit dú;
sortidas, te por d' algú,
caigudas, un mort de fam;
cargoladas, tira l' am
pensant sempre malas tretas:
aquell que las porta dretas
sempre vá pel *camí dret*
per veurer si está distret
l' honor d' algunas ninetas.

Al qui te orelles pansidas
pot dir: *malorum*, molt mal;
y te orelles de animal
qui las té de pel guarnidas;

transparentas y esllanguidas
son senyal certa de tísis,
es home donat á 'ls vicis
aquell que las té groguencas,
y orelles que semblin pencas
volen dir: *Estém de crisis*.

Unas orelles vermellas
denotan un home sá,
ó be orelles de escolá
qu' el rector hi juga ab ellas;
lo temps que fá, ab las orelles
entendrás molts vegadas;
si fibla 'l fret, son moradas;
y de lo estiu en lo foch,
encesas com un badoch,
trovas gust si son ventadas.

En las orelles se hi crian,
panallons, si el fret apreta;
lлот, polsim, engrut, cereta
en molts que 'l sabó estalvian;
á las orelles confian,
joyas, brillants com estrellas
que lluheixan las doncellas
y tanta patxoca hi fán
que portan més d' un galan
penjat sempre á las orelles.

Hi ha orelles de gós, de mona;
n' hi ha de rata pinyada;
n' hi ha de forma cuadrada;
ni ha de forma rodona;
n' hi há d' etxura tant bufona
y perfils tan delicats
que 'ls doncells enamorats
ab viu plaher se las miran,
y febrosas d' amor tiran
floretras á 'ls seus forats.

Las orelles s' obran, creixen
lo mateix que tota planta;
si senten algú que canta
ó que sona, 's diverteixen;
lo bó y lo dolent coneixen;
son de tot cantant consell,
puig sens ellas, res val ell
y si 'l só alguns no comprenen,
es que per desgracia tenen
las orelles al clatell.

Si 't xiula la orella dreta,
algú parla bé de tú,
si la esquerra, de segú
que 't fan una malifeta,
lo ministre y la coqueta
y aquell que per vanitat
troba gust en se' adulat,
lo seu cor per ellas gosa,
mes per sos forats no agosa,
may á entrarhi la vritat.

Lo pobre cego no hi véu;
mes las orelles supleixen
á la vista, y l' hi serveixen
per anar per tot arreu;
sempre escoltant lo veuréu
y te l' oido tant fi
que ningú l' hi pot freigí
puig estant tot' hora alerta,
sempre té una orella oberta
ja que 'ls ulls no pot obrí.

Confia lo pecador
totas sas obras *dolentas*
á las orelles atentas
de lo pare confessor;
los xinos tenen l' honor
en las orellas posat,
cuant un lladre es atrapat
sas orelles son talladas
y en los *Mercadals* clavadas,
com alas de un *Rat-penat*.

Las orelles tafaneras
escoltant son castigadas,
y reben molts vegadas
repulsas bastant severas,
son causa de mil quimeras
puig com bé ni mal coneixen,
lo que senten transmeteixen
al cervell, y en sent agravis
mes ne surten per los llabis
y las lluytas s' enardeixen.²

Per xó fá molt bè 'l que 's posa
cotó fluix á las orelles,
que no entranthi 'l vent per ellas
á un *refredat* no s' esposa.
El que ha fet mal no reposa,
apartantse del bullici;
tot soroll l' hi fóu desfici,
y créu sentir tot sovint,
de sas orelles fugint,
la *trompeta del judici*.

Y en fí, prou, lector amich,
de orelles, que boy sent bona
una orquesta també dona
á las orelles fatich;
lo de bó per mí, no ho dich,
puig sols faig versos malfets:
per xó tement als discrets,
no volguent sufrir per ellas,
aquí 't deixó las orelles
per no sentir los xiulets. (*)

JOSEPH M. CODOLSA.

(*) Nota: Prompte publicarem, Lo clatell, La esquena, Los peus, y un cop llesta tota la figura humana ab la mateixa forma y metro, farem coneixer las passions que l' animan, com L' Amor, La Avaricia, La gloria, La Fé, etc., etc., etc.

COSTUMS

—Ay, Déu mèu, ¡quina mestressa!
—¡Ay, Pau, que no 't trobas bè!
—L' hi farè de franch, senyora,
si 'm lloga per massovè

—¿Carta? Será de la Lola:
fá olor d' home... ¿cóm diastre?
¡Bona l' hem feta, Geroni!
Es la factura del sastre.

Ja soch felissa, ditxosa;
m' estima ¡quina alegrí!
¡Y ho diu ab totas las lletras!
«¡Doña Inés del alma mía!»

LA TOMASA.

—+—
GALERIA DE CELEBRITATS

Rafael Botumán.
—+—

LA GALLERIA

GALLERIA DE STATI

[Faint handwritten text]

LAS FREGAS DE SANT JOAN

ON Pancho Moltó qu' avuy en dia está carregat d' unsas, es ni més ni menos que, en Quico, aquell fadrí forner que treballava tan bè la pasta.

Fá dos anys que va tornar de l' Habana, després de trenta anys d' ausència. Quant va marxar, anava sol; á la tornada, l' acompanyavan una senyora d' un color sospetxós, y dotze lloros. Mitj any feya qu' havia fet la *pasterada mes grossa*, casantse ab una cubana menor d' edat, ardenta com una cuyna económica, y romántica com una arengada rovellada.

Al trobarse de nou á Barcelona, en Quico va tirar los seus plans y va decidir comprar una torre al Putxet, ab un bon jardí. ¡La glorieta no podia faltarhi!

—¡Quins ratos més deliciosos deu passar 'l qu' assestat en un banch rústich, ab una dona com la mèva, pot donar expansió al cor!—se deya en Quico, sense pensar que las camas ja l' hi feyan figa.

No l' hi va faltar torre ab la desitjada glorieta; aviat va tractarse ab los habitants de las torres vehinas y poch després va anunciarlos que donaria reunions.

Cada diumenje á casa d' en Pancho, se cantava, se ballava y... se murmurava que, era un *moltó* de noms y de fets.

Escoltém lo xiu-xiu:

Pero ¿que no ho véu aquest pastanaga qu' aqueix tinent l' hi está festejant la dona?

—¡Calli; si sembla que se la vulgui menjar!...

—Y á n' ella ¿que no la véu? ¡Sembla una rata enmatzinada!

—Entre vell y lleig, y jove y guapo...

—¡Calculi! ¡Pobre senyor; haurá de portar *xistera* per tot dia!

Don Pancho va anunciar una festa extraordinaria per la vigilia de Sant Joan—ab motiu de dirse Juanita la seva costella—expressant que se dispararia un castell de fochs artificials, se ballaria y s' obsequiaria á 'ls invitats ab un suculent sopar.

¡Va tenir un plé! (Proposo á 'ls empressaris de teatros lo sistema d' en Quico).

La taula ó més ben dit, lo taulell qu' havia proporcionat lo senyor del costat—botigué algun temps—presentava engrescador cop de vista. ¡Hi havia teca en gran!

Don Pancho y la seva costella seyan de costat, estant vis-á-vis d' ells dos respectivament, lo tinent y un senyor vell, sòrt com una campana.

Los convidats enardits pel xarop de pámpol, menjavan y reyan á un temps, sent acompanyats per las prolongadas riallas de dotze lloros que estavan presenciand lo festí, ficats dintre d' altres tantas gábias.

Tot de cop, don Pancho va exclamar, dirigintse al senyor sòrt: ¡*Hombra no seya usted gato!* ¿Qué m' hi busca á las cuixas?

Sí; son molt bonas aquestas pastas; gracias, no 'n vull mes—va contestar lo sòrt.

Mentres tothom reya, lo tinent va tornarse roig. Havia prés malament las distancias.

Després d' un hora d' haver sopat, lo tinent, alegant que 's tenia de fer neteja del quartel, en la cual era

indispensable la seva presencia, vá despedirse de la reunió. Al encaixar ab la Juanita, aquesta l' hi vá posar una clau á la mà.

Lo militar va donar la volta á la torre, va obrir la porta del jardí, y va anar á sentarse en lo banch de la glorieta.

La Juanita no 's va fer esperar y... van tocar las dotze de la nit.

¿Quí no ha sentit parlar de l' admirable propietat curativa de unas fregas, fetas á las dotze de la nit de Sant Joan?

En Quico, que 's veyia molestat per un grá verinós que l' hi havia sortit al front, vá sortir al jardí, vá agafar una herba de vora la glorieta y... frega que fregarás lo grá, ab tot y lo dolor que sentia, puig la planta va resultar ser una ortiga. Y un cop llest... va semblarli sentir enrahonament dintre la glorieta, y s' en vá convencer y va agafar por, y groch, espatarrat, vá presentarse devant de la reunió cridant que á la glorieta hi havia ¡lladres!

¡¡Sensació general!!

Un ex-miliciano vá ser lo primer que, fent l' home vá agafar una candela y la pala dels fogons, y 's vá dirigir cap al jardí. Alguns homes—entre 'ls que figurava en última fila, en Quico—armats qui ab un bastó, qui ab una cadira ó un ganivet de taula, van imitar lo seu exemple.

De puntetas, saltantloshi 'l cor, y no d' alegría, van arribar vora la glorieta; lo miliciano al cap: á la má esquerra la candela, á la dreta la pala. Formavan un semicírcul qual cap anava á parar devant de l' entrada de la glorieta que no podian veurer los de la qua.

Presenta 'l *guerrero*, lo llum, filustra, y exclamant: ¡¡Apago!!—pega bufada y acaba ab una rialla burlesca que secundan tots los que han pogut veurer l' interior de la glorieta.

¿Qu' es? ¿Qué hi ha?—pregunta en Quico; mes sense obtenir contestació corren tots cap á la casa y prompte tothom está enterat del cas menos lo pacient, que, cremat de tanta riallada, los tréu á tots, á fástichs, de casa seva.

Al entrar en Pancho de nou á la sala ¡hasta 'ls dotze lloros se ván posar á riurer!

Un plat tirat ab ràbia sobre un d' ells va imposar silenci.

¡Jó no sé 'l que passa! ¿Ahont es la senyora?—va preguntar desseguida.

No ho sabem, senyor—va contestarli una criada.

Tota aquella nit don Pancho va buscar la seva dona y fins vá temer que no hagués caigut al pòu.

¡Qui sab ahont parava!

A las sis del matí passava 'l nunci per devant de casa en Quico, aquest va cridarlo y va dirli: ¡Hi perdut la dona! ¡No 'ns queda mes remey que ferla cridar!

Lo nunci va clavar una expresiva mirada á la porta d' en Quico, va esclafir la rialla y va continuar anant carrer avall, mentres l' *americano* notant qu' havian penjat un parell de recargoladas banyas, á la porta de casa seva, exclamava patéticament:

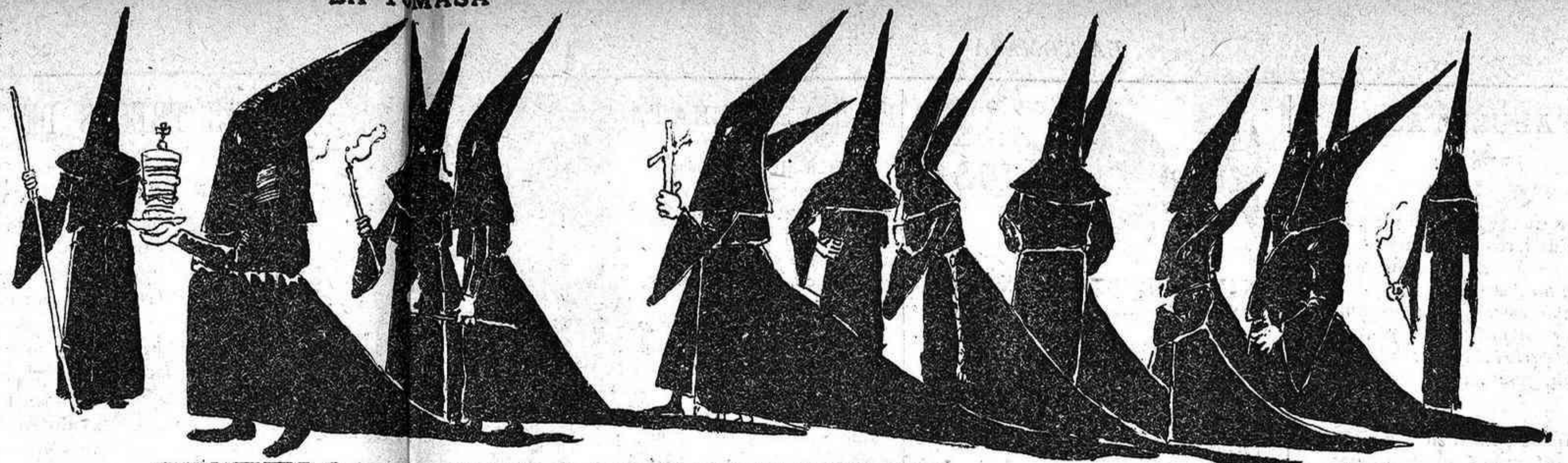
¡Ay, Moltooó, te vas fregar lo front y ja ha brotat; allí hi ha la mostral!

GASQUET.

—Senyoreta, vol qu' ens casem y barrejem els interessos?
—No senyor, som en cuaresma y no 's pot barrejar.

SISTEMA CONTRA ELS INGLESOS

Tant si estás cansat com nó cada dia fés funció.
¡Ventura qu' un hom ho aguanta porque es la Setmana Santa!

Se 'n vá á seguir monuments pensant ab sa mala estrella, es viuda y ella pendria que la seguissen á n' ella.

—Creume noya, avuy perillas.
—¿Per qué?
—Perque 'l bacallá es molt buscat

Per escoltá bè un sermó ben apretats es milló.

FABULETAS

I

En tant qu' una serventa aigua pouaba
la corriola de ferro grinyolaba;
—Possi oli;—vá dirli una vehina—
si vols que no t' amoli
ab eix grinyol estrany que desatina:
Ho va fer, y callá al posarli oli.
*¡Ay! quants periodistas conech jo
que sense oli, grinyolan de debó!*

II

Un quinqué de petroli en Pau tenia
y per por qu' esplotés no l' encenia;
aixís es que á las foscas sempre estava
y ab las cadiras tot sovint topava.
*¡Quants ni ha que per por tenen costum
de quedarse en la vida sense llum (*).*

III

Tenia donya Paula un gat d' Angola
que l' hi robaba 'ls talls de la cassola.
Per lladre y llaminer
vá tirarlo enfadada en lo carrer.
Mes en sent á la nit llamencas ratas
no li varen deixar ni las sabatas.
*De governs la nació pot cambiá
mes de lladres jamay escaparà.*

B. TORRENS Y BOLART.

De tant tocar la flauta dia y nit
un fill d' Arbucias vá morir del pit.
*Si ets persona cauta
no t' aficionis á tocar la flauta.*

BALDIRI CANDELAS.

ESPIGOLEIG EPIGRAMÁTICH

—¿Que 'm pots deixar dos pesetas
que no 'm trobo gaire bé?
—¿Y 't vé sovint aquest mal?
—Casi sempre, á fi de mes.

Dihuen la gent que bé ho sab
que la filla de 'n Ventura,
ab tot y ser molt criatura
ja té pardalets al cap.
—Y aixó es net— digué en Banquells:
son pare es tant farolero
que l'hi fá dur al sombrero
cuatre ó cinch menas d' aucells.

J. ABRIL VIRGILI.

LLISSÓ DE FÍSICA

Epígrama

Lo méu cor es un canó,
la sanch méva un polvori,
vidre de aument la il·lusió,
que si á focu 't puch tení,
sent un sol la teva cara,
si me miras tendrement
lo polvori se m' encen
y lo canó se 'm dispara.

BALDIRI CANDELAS.

(1) Diner.

EN UN TRIBUNAL DE EXAMENS

I

President: ¿Quina ventatje te-
nian los Romanos sobre nosaltres?

Alumno: Que no habian de tradu-
hir á Virgili.

II

Habent fet un estudiant de lleys,
la juguesca que respondria en vers
á totas las preguntas que l' hi fes
lo tribunal en lo dia de 'ls exámens,
la guanyá de eixa manera:

—P.: ¿Qué es ley?

—A.: Lo que mana 'l Rey.

—P.: ¿Y tutela?

—A.: Lo que vol la parentela.

—P.: Escolti: ¿vosté es poeta?

—A.: Si, senyor, una miqueta.

—P.: ¡Vosté 's riu del tribunal!

—A.: No, senyor, no faig un tal.

—P.: ¡Se 'n portará una carbassa!

—A.: Aixó ja ho sabia, y massa.

—P.: ¡Donchs apa; surti al carré!

—A.: Com vulgui. Passinhobé.

I

—Dispensi: Sr. Joan.
Vull demanarli un favor...
—Que se t' ofereix minyona?
—Que m' escriga quatre mots
de lletra, pel meu germá...
—Quin?—El que viu á Ripoll.
—Bueno, y que vols que l' hi digui?
—Que per are estém tots bons;
y que tan prompte com pugui
me envihi un cistell de nous,
unas quantas figas secas
y quatre duros... aixó
pósiho en lletra ben alta.
—Bèn alta?—Sí, perquè es sort.

II

En la Fonda del Falcó
un pagés molt avispat,
després de haber repasat
la carta, digué al miñyó;
—Tens pollastre?—Si Senyó,
—Portan un—Será servit;
vé volant tot desseguít!
y el pagés cridá al instant:
—No vull que vingui volant;
vull que vingui bèn rostit.

SERENATA

Es una nit silenciosa;
la fosquetat per tot reyna,
quan al sentirse las dotze
que rodolan joganeras,
un bulto 's véu caminar
passant carrérs y plassetas,
embolicat ab la capa
guardantse del fret que gela.

Quant es frente d' un casal,
reflexiona una miqueta,
y agafant la guitarra
que duya sobre l' esquena,
comensa estirar las cordas
y ab véu de coll molt dolenta
aixorda á tot lo vehinat
boy cantant d' eixa manera:

«Foll d' amor vinch á cantarte,
blanca flor de primavera;
y si no créus lo que 't dich,
tréu lo cap per la finestra,
y 'm veurás sense color,
y que per ulls duch ulleras,
que enamorat vaig quedar
al contemplarte, nineta;
y un volcán nasqué en mon cor
que no compon ré el del Etna.

La lava son los méus cants
que llenso al peu de ta reixa,
esperant que surtis prompte
si no vols que por ti muera.
Perque sens tú no puch viurer.
Quant no 't veig sento tristesa,
y es tant l' amor que jo sento
que 'm dihuen en Pere Bleda.

Aquí, sos cants climatérics
ja cansat pará 'l poeta,
quant de prompte 's véu surti
un cap per una finestra:
es una vella que crida:
—¿Que cantávau per mí, mestre?—
Y 'l trovador l' hi respón:
—¿No es vosté, donya Pepeta?—
—No senyó, s' ha equivocat.
Está en la casa del frenta.
—¡Malvinatje 'l mon dolent!
Soch ben desgraciat, de veras.
¡Ja 'm podí escarrassar
cantant trovas á una vella!...

J. CASANOVA Y V.

CANSONS

¿Que sapiguer voldrias,
perque quant surts,
esparverat de veuret
ja tothom fuig?

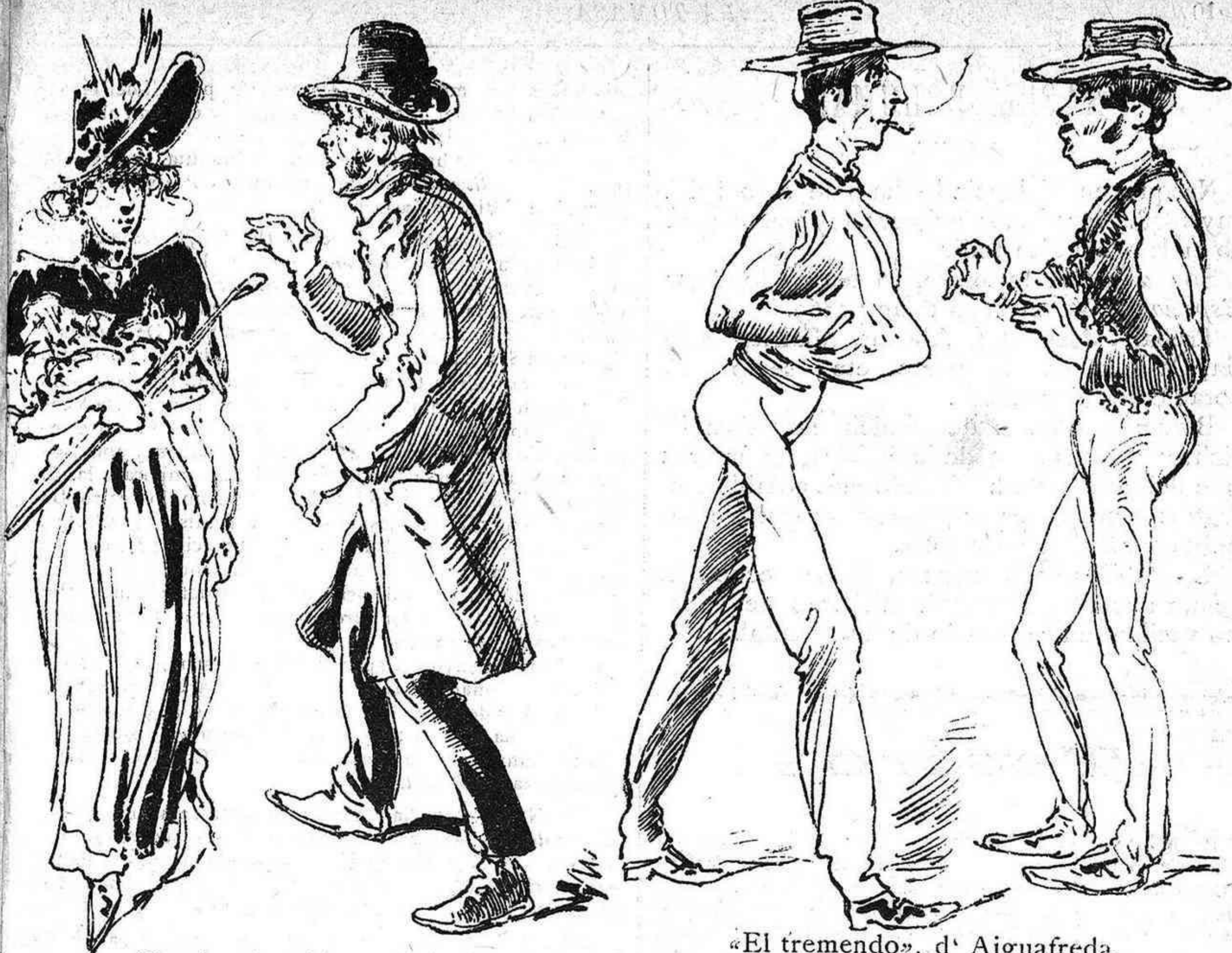
T' ho diré jo;
ab lo nas tort y bórnia
¡fas molta pò!

M' has donat ja, nineta,
tan grossos xascos,
que de carbassas tevas,
ja 'n tinch un fardo:
Per xó quan nedo,
per mi no passis ansia
ique may m' ofego!

Anoche te vi la cara
á la luz de mi cigarro...
¡com vols que ningú t' estimi,
si tens aquell nás tant xato!

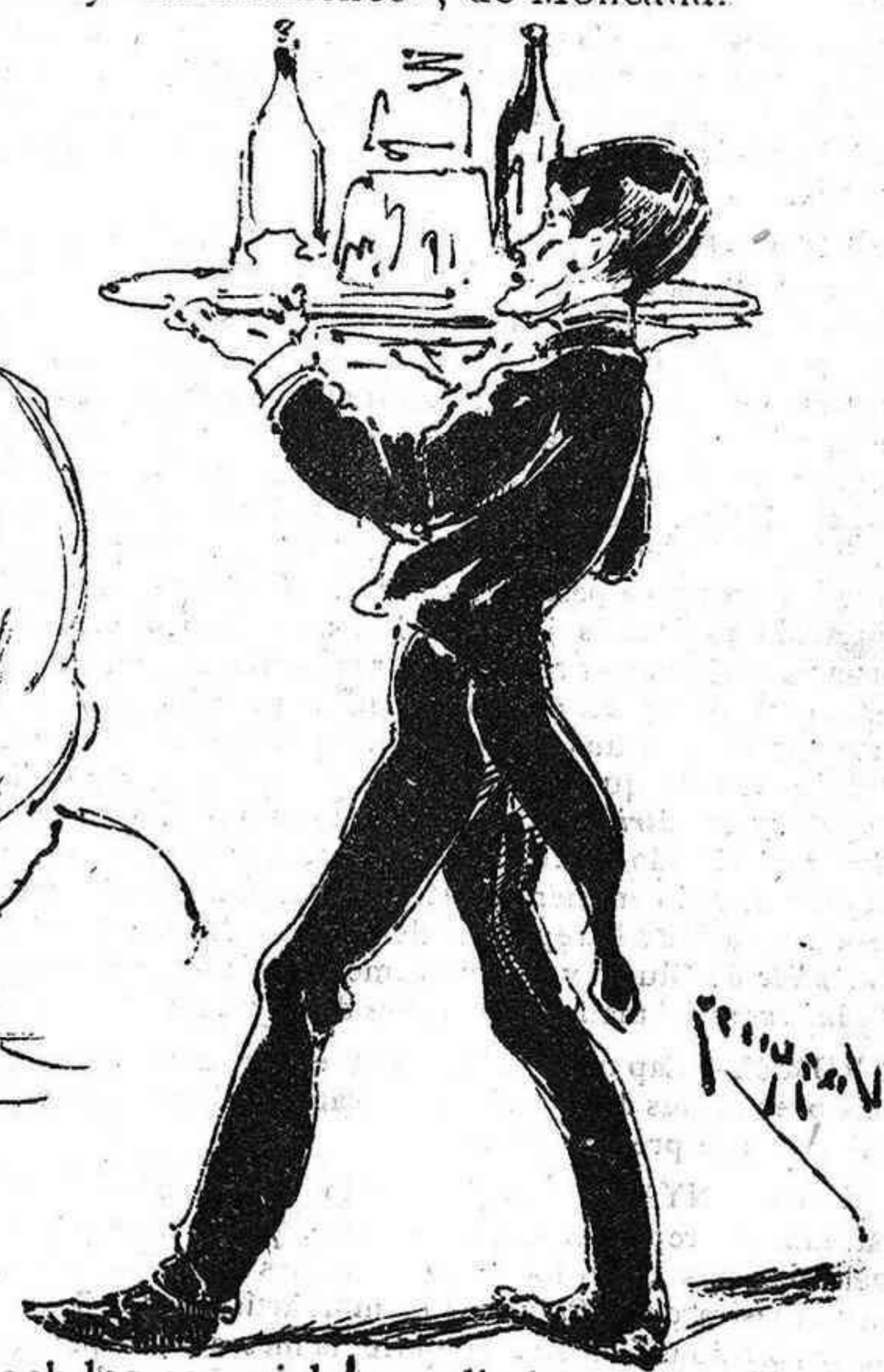
M. RIUSEG.

«El tremendo», d' Aiguafreda,
y «El Flamenco», de Moncada.

—Vosté se 'n vá anar del pís
debentme aquells quatre messos.
—¿Que vol que 'm torni llogués?
—Tórnissen, vinga, y entesos.
—Entesos, no 'm parlém més.

—Noya, estich mitj trastocat:
no sè pás si 'm contindré.
—No l' entench, desbrotxis, home.
—Bueno, ja 'm desbrotxaré.

Portan frach los concejals | aquells los pastets fabrican
y los mossos de café: | y aquets serveixen pastets

RAFEL BOLUMAR

Nasqué en Valencia lo dia 9 de Agost del any 1848. Durant sos primers anys se dedicá ab molt profit al estudi.

Son *debut* en lo teatre, lo féu en lo *Circo Español* de Valencia en l' any 1869.

Treballá després á Alicant, Madrit, Galicia, Castella, Asturias, etc., etc., sempre ab notable y creixent éxit.

Bolumár, además de cómic, es artista líric; y tréu efectes de la música, lo mateix que del vers, com ho faria lo més notable professor: canta ab art y ¡cosa estranya! desco-neix completament la solfa.

Lo Públich y la Prensa, l' ha reconegut sempre com un artista humil pero de valía, no vacilant en calificarlo de actor notable.

Teatros

PRINCIPAL.—S' ha publicat la llista de la companyia Vico-Calvo que á partir del diumenje de Pascua darà en eix teatre, una série de 40 representacions. Fem cás omís de fer constar las notables condicions de la companyia per ser ventatjosament coneguda de nostre públich. Además de figurar en son repertori las més notables obras del teatro antich y moderna, darán á conèixer *La Ley natural* de Don Joaquim Dacente, *Un Caudillo de la Cruz* de D. Anton Ferrer y Codina, y D. Marcos Zapata, y *Un manantial que no se agote* de D. Joseph Echegaray. Ab tals auspícis creyém que será de profit la actual temporada en dit teatre, que bé s' ho mereix.

LICEO.—Terminada la série de concerts qu' anunciá la empresa, n' ha inaugurat una d' extraordinaria en las que hi pendrá part l' pianista paisá nostre senyor Calado. En lo que 's doná dimecres 'ns dongué á conèixer eix artista mostra de sa portentosa agilitat y perfecte coneixement del piano. En totas cuantas pessas hi prengué part sigué sumament festejat y aplaudit, pero ahont pot dirse fanatisá al públich, fou en l' *Etude* de Godard, *Humoresque* de Pfeiffer, *Valse improptu* y 12.º *Rapsodie* de Listz; tocadas sens interrupció á pesar dels diferents géneros de música. Si Calado no tingués ja una reputació musical alcansada, bastaria tenir en son repertori eixas quatre pessas, pero per fortuna á pesar de no contar mes que 25 anys, ab igual maestría executa una pessa de Rubinstein, que una de Listz. Per eixa vegada queda vensut l' antich refrán, *Que nadie es profeta en su patria*, puig ell pot dir com lo César: *Llegué, vi y venci*. Calado en dit concert alterná las ovacions que hi hagneren, ab lo eminent mestre Goula, puig eix ab justicia, se féu acreedor á la repetició del preciós *Minuet* de *Ifigenie in Aulide* de Gluck y la monumental sinfonía de la ópera *Tannhauser* del malhaurat mestre de Beyreuth.

ROMEA.—Cap novetat hi hagut en eix teatre per cuestió dels preparatius del *Judas*, que encar s' está duptant se pugui dar en la present setmana.

CATALUNYA.—Continúan ab lo mateix exit del dia del estreno las representacions de *Oro, plata, cobre y... nada*. Dels figurins de 'n Labarta son dignes de mencionarse lo elegantísim de la *Riquesa* y lo molt artístich del *Cobre*. De las decoracions á nostre entendre, la més notable per la vritat de colorit es la del 1.er cuadro. No 's pot dar en una

tela un conjunt més acabat. Lo preciós preludi del tercer cuadro original del director de orquesta, cada nit obié los honors de la repetició.

Com si no n' hi hagués prou ab la obra dita, se está preparant *Casa editorial* que anirá á últims d' eixa setmana. De aixó se 'n diu enténdrehi.

TIVOLI.—Habentse dat *Africana*, *Dinorah*, *Ebrea*, etc., etc. era imprescindible 'ls *Hugonots* y eixa es la ópera que encara en derrerías de temporada ha volgut dar la Empresa y á fé que no li ha de saber mal, puig aná molt satisfactoriament en conjunt. Se feren aplaudir las Sras. De Sanctis y Fons y los Srs. Gasparini, Carbonell y Verdaguer. Lo mestre Perez Cabrero ab justicia fou qui meresqué més 'ls honors del públich per lo molt ajustada que portá la orquesta y coros. Ahir ab motiu de son benefici s' executá un altre representació d' eixa obra. Las moltas simpatías y aplausos que ha sabut captarse durant eixa artística temporada las hi demostrá lo públich omplint de gom á gom lo teatro. De regalos no 'n vulguin mes; nos fariam pesats al detallarlos, pero hem de fer especial mención de la preciosa corona que li regalaren la senyora Ferni y senyor Carbonell. Se feu repetir lo preciosísim vals original del beneficiat intercalot en la sarsuela *Los Mosqueteros grises*, que ab tanta maestría canta la senyoreta Fons.

Per avuy lo senyor Gasparini anuncia son benefici ab l' *Africana* y romanza *I due Foscari*. No faltarà concurrència.

Per Pascua debutará la companyia de 'n Ducazal en la que hi forma part la Sra. Soler Di-franco y el Sr. Bergés. Obra de temporada *La Bruja* de Carrion y Chapi. Ojalá sigui una segona *Tempestat*.

ESPANYOL.—S' han dat varias representacions de *Los Hugonotes*. Mes sapiguts los papers y mes segurs los artistas de la obra, se ha notat un conjunt mes acabat y han sigut aplaudits á mes del senyor Bolumar, las senyoras Duato y Marí y los senyors Soler, Alfonso, etc., etc.

CALVO-VICO.—S' ha anunciat una nova companyia de sarsuela en la que hi figuren la tiple señora Perez, lo tenor cómic senyor Lopez y lo mestre senyor Isaura, aplaudits ja de nostre públich per haber treballat en los teatros *Circo* y *Espanyol* en temporadas anteriors. Lo molt complerta qu' es presenta la companyia y l' estens repertori que portan en cartera 'ns fá creurer alcansará profit la nova Empresa en eix teatre.

UN CÓMIC RETIRAT.

Campanadas

Ja s' está tirant á terra l' Hotel Internacional.

Mientras los uns aproban tal decisió, no falta qui troba que había de quedar en péu y que lo Govern tenia que cargar ab l' Hotel.

¿Perqué? ¿Perqué faltan á Barcelona edificios públichs? En cambi també falta puesto pera 'ls molls. Además no creyém que la construcció del *Gran Hotel* fós de tanta durada que valgués la pena de que 'l Govern hi fes pera adquirirlo, desembolsos de consideració. Nos sembla que tot lo més era un edifici pera una vintena d' anys.

¿Qu' era una gloria de nostra Industria perquè vá ser fet en menos de dos messos?

Donchs, are 's presenta ocasió d' obtenir un altre gloria.

¿No 's vá aixecar ab cuarenta tres dias? Donchs, aveyám si ab quinse dias lo tiran á terra.

Pero la rahó més poderosa de que tal edifici había d' anar á terra es que quant ván aixecarlo ja vá ser ab las condicions de que había de desapareixer tant bon punt s' hagués tancat la Exposició.

Fins á 'ls tres messos de haberse tancat, no comensan á derribarlo; luego los propietarios del Hotel encare han de donar las gracias de que se 'ls torni lo depósit.

Lo *meeting* ó manifestació que celebraren lo diumenge passat, los habitants de 'ls pobles del Plá de Barcelona, vá se una mostra elocuent de que dits pobles no volen de cap manera, ser agregats á la Capital.

Pero ¿se 'ls escoltará?

La lámina que doném en la primera plana d'aquest número necessita una petita aclaració.

Evoqué m recorts.

Fá dos anys que 'l día de diumenje de rams, arribá *triumfant* á Barcelona lo senyor Rius y Tauler.

Arribaba de Madrid portant á la butxaca, la Reforma de Barcelona, lo permís pera empenyar la ciutat, ab motiu de la Exposició, etc., etc.

Expressament se degué fer que coincidís la seva arribada ab lo día y hora que 's vehuen las palmas palmons y llorens en mans de la quitxalla. Aixís vá pensar l' héroe de la festa, se podrá dir que m' han *rebut ab palmas*.

La naturalesa també volgué pendrer part en tal ovació, regalant continuats xáfechs d' aygua que ván aygalir bastant la tant ben preparada arribada.

Aquell dia lo senyor Fontrodona vá donar al Alcalde fussionista la més forta abressada.

Aquesta es la primera part de la lámina.

La segona part passa avuy dia y no necessita cap classe d' explicació. Han passat dos anys y ¡quina diferencia! Que passi un quant temps més y l' Alcalde haurá perdut tota la popularitat, si avuy encare n' hi queda una mica.

Lo Bisbe de Barcelona arribará á ferse célebre.

Préviament se vá fer á saber que confirmaría diumenje passat en son Palau.

Dihuen que ván despatxarse papeletas, y arribá l' hora anunciada y la gent espera que t' espera que lo senyor Catalá fés obrir las portas y 's disposés á administrar lo Sagrument.

Dihuen que quant ja tot eran murmuracions y la majoría 's disposaba á girar cua, vá sortir un familiar á anunciar, que sa Excelencia aplassaba l' acte pera després de Pásqua.

Si s' hagués tractat d' un acte propi pera ensenyar condecoracions, etc., etc. ¿s' hauría suspés la funció anunciada?

Y pregunto jo: Los que esperant allí més temps del que contaban, després no van tenir temps hábil pera poguer anar á missa, ¿ván pecar, ó lo senyor bisbe vá respondrer per tots?

Que vinga un teólech y 'ns ho descifri.

Més sobre 'l Bisbe: Quant tot catalá de cor protesta del nou Códich Civil, ¿es vritat que lo bisbe cual nom es Catalá ha prohibit que los estudiants del Seminari, continuesin firmant una protesta que ja contaba numerosas firmas?

Podría ser perque hi ha molta diferencia de catalá á Catalá.

Tampoch vá reunir-se lo diumenje passat prou número de concejals pera celebrar sessió.

Ja s' ha fet una costum lo de celebrar las sessions los dijous. Aixís son de segona convocatoria, y s' aproban los dictámens siga cual siga 'l número de concejals que hi assisteixen.

D' aquest modo se fá que hi assisteixin los mes adictes al Alcalde y s' aproba... lo que s' aproba.

Pero la setmana entrant me sembla que no hi haurá mes remey que celebrar sessió 'l dimars ó no celebrarla en tota la setmana.

Perque dijous que vé es lo dijous sant.

Dich: també podrian celebrar-la lo dissapte de *Gloria* pero no ho crech. Los concejals á lo Rius están massa tristos ab la cesantía que 'ls amenassa, y lo dia de *Gloria* será per ells un dia de tristesa; no estarán per brochs; vull dir, per sessions.

Diu que l' Ajuntament de Barcelona té de pagar 730,000 pesetas al Restaurant Martin, no mes que per banquets y *lunchs* que dit establiment ha servit á los concejals.

Ni en tota la vida hi ha familia composta de pare, mare, sogres y sis criaturas, que no gasta tant pera menjar.

Pero hi han personas que no menjan: devoran.

Un saragossá molt conegut per sa habilitat en tocar l' acordeon vá beurer mes de lo que la seva testa l' hi permetia.

Ab pena y dolor vá arribar á casa seva y 's vá ficar al llit. Passaren dos dias.

Com que viu sol, los vehins ván comensar á temer que s' hagués mort y 'n ván dar part al Jutjat, que vá acudir immediatament pera proceder com s' acostuma, al *levantamiento del cadáver*.

Ván tirar la porta á terra y 'l bon home se vá despertar després d' una dormida ¡de sexanta una horas!

Ja m' hi jugo un duro que mes horas d' un tiron dormiria lo senyor Soler y Catalá, si no 'l despertessin quant s' adorm en las sessions d' Ajuntament.

Cuentos que no son cuentos

Una poetisa nort-americana está organissant un concurs de péus, es á dir, un concurs ahont se premiará al péu més petit y mes bufó que s' presenti.

Las concurrents al certámen tenen que reunir las condiciones següents:

Edat: de 15 á 22 anys.

Estatuta mitxa: 1'65.

Conjunt de fisonomía: agradable.

No serán admesas las grabadas.

Tampoch s' acceptará á las que gastin polisson. Las negras y mulatas quedarán á *raja tabla* fora de concurs.

Lo péu concursat deurá, quant menos, ser de 'l número 29 1/4 numeració francesa, sense contarhi res de unglá.

Tot péu que escedeixi de aquesta mida no será acceptat.

Lo jurat se compondrá de tres sabaters, dos poetas, un arquitecto, cinch enginyers y un guardia civil.

Lo premi consisteix en una sabatilla d' or de vint unzas de pes y 'l dret d' exhibirla durant tres anys seguits en lo *Museo de Washington*.

Obtindrán menció honrosa tots los péus que tingan la senyal d' algun desitj de maduixa en lo dit xich del peu esquerra.

La noya que acrediti haber gastat, durant dos anys seguits, botinas ó polacras verdas obtindrà medalla de plata.

Además del citat permís se concedirán *accésits* á las plantas de 'ls péus que no se sentin de las pessigollas que se 'ls hi fassin.

Jo ja crech que las Nort-americanas son molt *ex-céntricas*, pero... tant...

Passavan lo riu Llobregat ab la barca que hi ha al péu mateix de Sant Boy, un sargento de civils y lo rector d' un poble d' aquells entorns, aguantant del ronsal á un ase molt rodaxó que tremolaba d' una manera visible: lo guarda ó per fer burla ó ganas de parlar, vá dir:

—Es estrany, mossen Pere, que 'l seu burro tremoli d' aqueix modo.—No ho es gens—respongué lo capellá.—Si tu te veyas com ell se véu, ab la corda al coll, la justicia á la vora y un ministre de Deu al costat, no sé pas lo que farias.

*Mentrestant que 'ls uns festejan
buscant la foscòr que als tapa,*

*los altres van carrè amunt
per por d'aguantar la capa*

TRENCA CLOSCAS

XARADAS

Per tot se dona la Quima
Molt prima,
També te tota persona
Segona,
Y una carta n' es inversa
La tersa,
Lo teu pensament dispersa,
Lector, per esta xarada,
Y la tindrás descifrada
Ab prima, segona y tersa.

MANEL GARDÓ.

II

Sr. D.	
Prima dos tres quarta	Tres prima
en	Totat

T. T. T.

ENDEVINALLA

Lector, ets mon aliment;
salto mes que cap llagosta,
y faré cualsevol posta
que no 'm veus y aixó que 'm tens.
Cuan tè pensas dormir sol
vas errat y si m' atrapas,
Dèu me guardi de tas grapas
me fas dar mil giravols.

A. PALLEJÁ.

TRENCA CAPS

GRAN-VIA

formar ab aquest nom lo nom d' altre
carrer de Barcelona.

E. LLAMPECHS.

INTRINGULIS

Buscar una paraula que trayentli
cada vegada una lletra del detrás di-
gui: 1.er personatge célebre: 2.º fruita:
3.º signo aritmètic: 4.º una lletra:
5.º consonant.

K. NALEJAS.

LOGOGRIFO-NUMERICH

- 6.—Vocal.
- 1 2.—Part de la persona.
- 3 2 1.—Lo que hi ha per fora.
- 3 4 1 2.—Part de la persona.
- 1 6 5 2 5.—Verb.
- 1 2 3 4 5 6.—Nom de home.
- 1 2 5 6 4.—Nom de dona.
- 3 4 1 6.—Lo que hi ha per fora.
- 1 2 5.—Part del mon.
- 1 6.—Nota musical.
- 6.—Vocal.

K. NOVAS DEL K. STELL.

GEROGLIFICH

X
C I I R O O O
I
P L L
A I R E

BETAS Y FILS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xaradas.—No-ta-ri.
» Ra-te-ra.
Anagrama.—Ull-all-ell.
Trenca caps.—Aucells de paper.
Rombo:

L
LL O P
LL U N A S
L O N D R E S
P A R E T
S E T
S

Problema: 648 9=657
666-9=657
73 x 9=657
5913 19=657

Geroglifich.—Per sobresadas Mallorca.

LA TOMASA

PERIÓDICH IL·LUSTRAT Y LITERARI

Suscripció. 0'50 pesetas al mes
Número corrent. 10 céntims

NOTA.—Tota reclamació podrà
dirigirse á la LITOGRAFIA DE RIBE-
RA Y ESTANY, Administració y Re-
dacció de dit periódich, carrer de
Sant Pau, 56.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.